

Podanie treści wyroku do publicznej wiadomości

Autor tekstu: **Mirosław Woroniecki**

Stosownie do treści art. 50 polskiego kodeksu karnego z 1997 roku „sąd może orzec podanie wyroku do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli uzna to za celowe, w szczególności ze względu na społeczne oddziaływanie skazania, o ile nie narusza to interesu pokrzywdzonego [1].”

Przedstawiona wyżej treść przepisu stanowi wynik nowelizacji, która została wprowadzona ustawą z dnia 27 lipca 2005 roku. Na jej mocy doszło do przywrócenia regulacji, która była zawarta w art. 49 k.k. z 1969 roku. Warto przypomnieć, iż przepis kodeksowy z roku 1969 zezwalał sądowi na podanie wyroku do publicznej wiadomości, jeżeli uznał on to za celowe ze względu na społeczne oddziaływanie kary lub interes pokrzywdzonego. Jest faktem, że w praktyce częste były publikacje wyroków motywowane jedynie ogólnie przyjętymi względami na społeczne oddziaływanie kary czyli prewencję ogólną, chociaż SN zastrzegał, że należy się w tym przypadku kierować wagą popełnionego czynu, okolicznościami jego popełnienia oraz brać pod szczególną uwagę uwarunkowania środowiskowe i reperkusje społeczne przestępstwa [2].

Mając niejako na względzie doświadczenia z czasów PRL, w obecnej regulacji kodeksowej art. 50 k.k. w swej pierwotnej formie zezwalał na posługiwanie się środkiem karnym w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości jedynie w wypadkach, które przewidywała ustawa. Uważa się, iż to postanowienie stanowiło poważne ograniczenie w możliwości orzekania tego środka karnego, ponieważ ustawodawca w bardzo nielicznych przypadkach wskazywał na taką możliwość istniejącą np. w sprawach o zniesławienie.

Obecne brzmienie tego przepisu art. 50 k.k. zostało ustanowione na mocy noweli z 27 lipca 2005. „Ustawa ta, nazywana nowelą antypedofilską, w swym projektowanym kształcie nie zawierała noweli art. 50. Celem ustawy była ochrona małoletnich przez kontynuowaniem działalności przestępczej przez osoby, które z pobudek seksualnych dopuszczają się groźnych przestępstw. Zmianę art. 50 zaproponowano dopiero w trakcie prac sejmowych” [3]. Proponowano wówczas dodanie do art. 50 § 2, zgodnie z którym w przypadku, gdyby nie stało to na przeszkodzie z interesem pokrzywdzonego, sąd mógłby orzec podanie wyroku do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli skazany dopuściłby się przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.

Obligatoryjność stosowania tego środka karnego w przypadku takich przestępstw argumentowano charakterem przestępstwa i potrzebą ochrony ewentualnych ofiar pedofilów oraz tym, że interes społeczny ma większe znaczenie aniżeli interes sprawcy. Propozycja zmiany nie została jednak przyjęta i w obecnym kształcie możliwość zastosowania art. 50 nie ogranicza się do żadnej grupy przestępstw.

Publikacja wyroku co do zasady jest fakultatywna. *Lex specialis* do art. 50 zawiera się w art. 215, na mocy którego na wniosek pokrzywdzonego sąd orzeka obligatoryjnie podanie wyroku skazującego za przestępcze zniesławienie do publicznej wiadomości. Podobnie jak w przypadku Kodeksu Karnego z 1932 roku sąd jest związany wnioskiem pokrzywdzonego i musi dokonać ogłoszenia zapadłego wyroku. W przeważającej liczbie komentarzy do art. 215 k.k. przyjmuje się, że podanie wyroku do publicznej wiadomości dotyczy jedynie skazań za zniesławienie orzekanych na podstawie art. 212 k.k. za czym przemawiałoby zamieszczenie przez ustawodawcę tego przepisu w rozdziale XXVII kodeksu karnego. Wykładnia gramatyczna nie pozwala jednak w mojej ocenie na takie ograniczenie, wyraźnie zobowiązując sąd do poddania publikacji wyroku skazującego w każdej sprawie w której pada wniosek pokrzywdzonego o podanie wyroku do publicznej wiadomości.

"Do publicznej wiadomości podaje się wyłącznie skazujący wyrok wydany przez sąd karny. Wydaje się zasadne wprowadzenie zmiany *de lege ferenda* umożliwiającej upublicznienie, na wniosek oskarżonego i na koszt państwa wyroków uniewinniających. Zwłaszcza, z wyczerpującym uzasadnieniem. Łatwo można sobie wyobrazić sprawę, która wywołała duży społeczny odzew, interesowały się nią media, zaś sąd nie znalazł przesłanek do skazania sprawcy" [4]. W takim przypadku upublicznienie motywów sądu wydającego wyrok uniewinniający, może wpłynąć w sposób pacyfikacyjny na nastroje społeczne i przyczynić się do wykształcenia społecznej świadomości oraz przywrócić dobre imię uniewinnionemu. Jest to postulat wyjątkowo aktualny w odniesieniu do wielu postępowań karnych z zakresu prawa karnego-gospodarczego, w których pomimo uniewinnienia oskarżonych doszło do wyrządzenia im szkód materialnych i krzywd, które

często nie mogą zostać naprawione.

Należy wspomnieć, iż w trakcie projektowania obecnie obowiązującego kodeksu podkreślano, że omawiany środek karny nie powinien służyć jedynie realizacji celów prewencji o charakterze ogólnym i indywidualnym. Miał on natomiast sprzyjać przede wszystkim ochronie interesów pokrzywdzonego. Taka myśl twórców została odzwierciedlona w uzasadnieniu do projektu obowiązującego k.k.. Wskazywano w nim, że publikowanie wyroku ze względu na społeczne oddziaływanie kary jest w wielu przypadkach znaczną dolegliwością, niewkalkulowaną w orzeczenie o karze, w konsekwencji prowadzi do naruszenia zasady równości wobec prawa. „W konsekwencji nowy kodeks rezygnuje z orzekania tego środka li tylko ze względu na prewencję ogólną, zachowując motywację naprawienia wyrządzonej szkody. Informowanie społeczeństwa o zapadłych wyrokach, spełniające funkcję kształtowania świadomości prawnej, jest bowiem regulowane prawem prasowym. Natomiast przewiduje podanie wyroku skazującego do publicznej wiadomości w sposób przez siebie określony w wypadkach przewidzianych w ustawie [5].

Warto również wspomnieć o projekcie ustawy o zmianie ustawy — Kodeks karny z 17 maja 2007, który przewidywał m.in. dodanie do przepisu dotyczącego publikacji wyroku nowego środka karnego — opublikowania wizerunku sprawcy. Projektowany przepis art. 50a k.k. wskazywał, iż sąd ma prawo orzec opublikowanie wizerunku sprawcy w określony sposób, jeżeli stwierdzi, iż jest to celowe, w szczególności ze względu na społeczne oddziaływanie skazania, o ile nie narusza to interesu pokrzywdzonego, a orzeka jeżeli ustawa to przewiduje. Projektodawcy przekonywali, że przyjęcie nowego środka karnego do K.K. ma na celu zarówno zwiększenie elementu karnej represji wobec sprawców szczególnie niebezpiecznych, jak i szczególnie uciążliwych przestępstw, zwłaszcza tych typów karalnego bezprawia, w wypadku których dotychczasowe ukształtowane przez sądy standardy orzecznicze nie przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów polityczno — kryminalnych. Uznaje się, że publikacja wizerunku sprawcy, stanowiąca przykład w pełni uzasadnionej ingerencji w zakres dóbr osobistych skazanego, oddziałując w płaszczyźnie świadomości prawnej społeczeństwa powinna skutkować pożądanymi zmianami społecznego odczucia dotyczącego takowych czynów. Podkreślono by wówczas ich karygodność i akcentowałoby to interes społeczny w zwalczaniu zarówno aktów bezprawia tego rodzaju, jak i często rozpowszechnionej w niektórych środowiskach atmosfery swoistego przyzwolenia na łamanie praw, pomimo występowanie dużych kosztów społecznych. „Kształtując społeczne przekonanie o wysokim stopniu karygodności tego rodzaju czynów, w związku z popełnieniem których ustawodawca przewidział konieczność (tryb obligatoryjny) lub możliwość (tryb fakultatywny) orzeczenia środka karnego w postaci opublikowania wizerunku sprawcy przestępstwa, stosowanie tego środka przyczyni się do kształtowania oraz wzmacniania u członków społeczeństwa pożądanego przeświadczenia o naganności i nieopłacalności zachowań, w związku z dopuszczeniem się których środek ten będzie wobec sprawcy stosowany" [6].

Z treści artykułu 50 k.k. wynika, że sąd może orzec podanie wyroku do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli stwierdzi, iż ma to charakter celowy w szczególności ze względu na społeczne oddziaływanie skazania, jeżeli nie narusza to również interesu pokrzywdzonego. Sformułowanie tego przepisu wskazuje na dwie okoliczności, które determinują pozytywną decyzję sądu w przedmiocie orzeczenia środka karnego podania wyroku do publicznej wiadomości tj.:

- ~ względy celowościowe, w szczególności odwołujące się do społecznego oddziaływania skazania, jako przesłanka pozytywna oraz
- ~ nienaruszenie interesu pokrzywdzonego, jako przesłanka negatywna.

Orzeczenie środka karnego podania wyroku do publicznej wiadomości nie powinno prowadzić do naruszenia dóbr osób bądź interesów podmiotów, które w jakimś zakresie wykazują związek z popełnionym przestępstwem. Sąd powinien mieć na względzie to aby orzeczony środek karny nie dotknął osób, które z popełnionym przestępstwem nie mają nic wspólnego. Niemniej jednak trudno całkowicie doprowadzić do wyeliminowania tego skutku w przypadku osób najbliższych sprawcy. W podobny sposób problem ten odnosi się do innych podmiotów, czego przykładem jest informacja na temat miejsca popełnienia przestępstwa ze wskazaniem konkretnej np. restauracji czy hotelu. Za słuszny należy uznać pogląd doktryny, że podanie do publicznej wiadomości danych dotyczących miejsca popełnienia czynu tj. np. restauracji czy też hotelu może stanowić przykład antyreklamy mogącej zniechęcić potencjalnych klientów.

W przypadku tego środka karnego szczególnie istotnego znaczenia ma kwestia określania dyrektyw, jakimi powinien kierować się sąd podczas jego orzekania. Uznając, że art. 53§1 k.k. nie określa hierarchii dyrektyw wymiaru kary, które za pośrednictwem art. 56 k.k. mają szczególne zastosowanie do środków karnych stwierdzić należy, że nie jest możliwe odgórne przyjęcie ważności

dyrektywy prewencji indywidualnej bądź dyrektyw prewencji generalnej [7]. Bez wątplenia orzeczenie środka karnego podawania wyroku do publicznej wiadomości musi być w mniemaniu sądu celowe i konieczne. Poprzez zastosowanie tego środka ma się czynić zadość zasadzie poszanowania godności człowieka oraz pozostawania w zgodzie z określoną w Konstytucji zasadą proporcjonalności, która nakazuje traktować jako *ultimo ratio* wszelkie kary oraz środki karne, które orzeka się na podstawie kodeksu karnego, jak również należy dążyć do wykonania celów szczególnie prewencyjnych i ogólnie prewencyjnych, które nie mogą prowadzić do przekroczenia bezwzględnie obowiązującego stopnia granic winy.

Podczas wymierzania środka karnego podania wyroku do publicznej wiadomości sąd powinien mieć na uwadze to, że jego zastosowanie powoduje istotną dolegliwość dla sprawcy, która skutkuje zaliczeniem go do sankcji karnych o charakterze represyjno — prewencyjnym. Zdarzają się przypadki, iż publikacja wyroku jest bardziej dotkliwa dla sprawcy czynu zabronionego aniżeli np. kara grzywny. W tym przypadku zwraca się głównie uwagę na to, że upublicznienie faktu skazania może spowodować nadanie takiej osobie etykiety przestępcy czy też przyczynić się do utraty kwalifikacji do wykonywania pewnych zawodów. Z tego też względu wskazuje się, że właściwe orzekanie środka karnego podania wyroku do publicznej wiadomości stanowi przykład praktycznego narzędzia polityki kryminalnej, zwłaszcza, gdy ma się na względzie ogólnie prewencyjne oddziaływanie i musi być przedmiotem szczególnie wnikliwej uwagi dlatego też nie może zostać uznane za właściwe częste sięganie po ten środek karny, bowiem prowadzić to będzie do osłabienia oddziaływania ogólnie prewencyjnego, a w konsekwencji — w świadomości społecznej — może to świadczyć o występowaniu pewnego schematu w trakcie wymierzania kary.

„Jak obrazuje orzecznictwo i doktryna możliwe zatem jest szczególne rozważanie możliwości orzeczenia analizowanego środka karnego, gdy nastąpiło popełnienie przestępstwa większej wagi, poważnie zagrażającego interesom ogólnym oraz indywidualnym, czynu drastycznego, wywołującego powszechne oburzenie lub niepokój społeczny czy w zakresie sprawców przestępstw przeciwko środowisku lub bezpieczeństwu w komunikacji” [8]. Podanie wyroku do publicznej wiadomości może być także celowe wtedy, gdy odnosi się ono do przestępstw o cechach typowych i szerzących się nagminnie, a określone okoliczności stanowią podstawę do wymiaru takiej kary, której przyjęcie w ten sposób może wpłynąć hamująco na szerzenie się tego rodzaju przestępstw.

O przestępstwach zagrożonych przedmiotowym środkiem karnym

Ustawodawca nie stworzył określonego katalogu przestępstw, w przypadku których sąd niejako w sposób obligatoryjny ma wymierzyć środek karny w postaci ogłoszenia wyroku publicznie. Jednakże istnieją typy przestępstw, które ze względu na swój charakter, uzasadniają niejako zastosowanie omawianego środka karnego.

W doktrynie funkcjonuje pogląd, iż podanie wyroku do publicznej wiadomości powinno mieć miejsce w przypadku przestępstw, które stanowiły przedmiot szczególnego zainteresowania mediów. Taki wniosek argumentuje się tym, że relacja dziennikarska ma odmienny charakter, od tego jaki ma zastosowanie środka karnego podania wyroku do publicznej wiadomości. Różnego rodzaju reportaże nie są w stanie zrealizować celów, jakie stawia się przed tym środkiem karnym, a czasem celom tym się sprzeciwiają. Z tego też względu decyzja w przedmiocie orzeczenia powinna zapadać niezależnie od tego czy dana sprawa była relacjonowana. „Informacje dziennikarskie mogą być przekazywane w formie relacji, tj. równoległej prezentacji zdarzeń, które trwają lub sprawozdania, czyli prezentacji zdarzeń, które już się zakończyły i mają swój finał. Jedne i drugie mogą być dynamiczne, barwne i emocjonalne, a niejednokrotnie, mogą dążyć do wywołania sensacji. Nie sposób nie zauważyć, że przekaz informacyjny prowadzić także może do ogólnikowego przedstawienia problemu z jednoczesnym np. błędnym przedstawieniem instytucji prawa karnego, rzutującym na obraz prezentowanego zdarzenia” [9]. W związku z tym w doktrynie odrzuca się pojawiający się niekiedy pogląd, jakoby bezcelowym było orzekanie kary z art. 50 k.k. w sprawach głośnych i znanych społeczeństwu z prasy, radia i telewizji.

Pierwszą analizowaną grupę stanowią przestępstwa i wykroczenia podatkowe. Te działania przestępcze podobnie jak znaczna część przestępstw i wykroczeń skarbowych polegają na naruszeniu administracyjnych przepisów z zakresu prawa finansowego. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że cechą charakterystyczną tych przepisów jest to, że ulegają częstym zmianom i nowelizacjom, co częściowo, uzasadnione jest wymaganiami w zakresie ochrony interesu fiskalnego, czy szerzej — finansowego państwa. Interes ten najczęściej sprowadza się do:

~ zapewnienia państwu (a także samorządom) należnych mu dochodów,

respektowania innych przepisów administracyjnych związanych z realizacją wydatków publicznych oraz posiadanych przez państwo (a także w niektórych wypadkach przez samorząd) uprawnień do ingerencji w czynności o skutkach finansowych, dokonywanych przez inne podmioty [10].

Kary za przestępstwa jak również wykroczenia podatkowe mają przede wszystkim charakter kar materialnych (grzywna, kara pieniężna oraz dodatkowa kara przepadku rzeczy). W wyjątkowych okolicznościach sąd decyduje się wymierzyć karę pozbawienia wolności. Orzeczone kary mają przyczynić się przede wszystkim do rekompensaty państwu lub gminie uszczerbku poniesionego w ich dochodach, a także powstrzymać sprawcę w przyszłości od prób uszczuplenia należności publicznych. Uznaje się, że funkcja fiskalna kary za przestępstwa o charakterze podatkowym jest nie mniej ważna aniżeli funkcja represyjna czy prewencyjna, co przesądza o niecelowości (poza wyjątkowymi sytuacjami) stosowania kar pozbawienia wolności, a poprzestawaniu na karach materialnych. Ich orzeczenie oraz wykonanie nie przyczyni się do zwolnienia sprawcy od obowiązku uiszczenia uszczuplonej przestępstwem (czy wykroczeniem) należności podatkowej.

„Podanie do publicznej wiadomości faktu skazania za przestępstwo podatkowe spełniać może niewątpliwie funkcję represyjno-prewencyjną w stosunku do sprawcy będącego podmiotem gospodarczym, a nawet zwiększać bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. W warunkach gospodarki rynkowej fakt skazania za przestępstwo podatkowe i publiczne ujawnienie tego faktu może zmniejszyć wiarygodność podmiotu gospodarczego (przedsiębiorcy), a tym samym utrudnić mu prowadzenie działalności gospodarczej” [11]. Jest równocześnie ostrzeżeniem dla innych podmiotów, które pozostają w kontakcie gospodarczym ze skazanym za przestępstwo podatkowe.

Uznaje się, że w przypadku przestępstw podatkowych kara podania wyroku sądu do publicznej wiadomości może pełnić funkcje w zakresie prewencji o charakterze ogólnym — obawa przed nią może powstrzymać inne podmioty gospodarcze od popełnienia przestępstwa podatkowego.

Kolejnym typem przestępstw, w przypadku których stosuje się środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości są czyny zabronione w art. 178 K.K. Może się wydawać, iż przesłanki posłużenia się analizowanym środkiem karnym w obecnie obowiązującym kodeksie karnym mają na tyle ogólny charakter, że wymagają pogłębionych rozważań doktrynalnych i jurydycznych, mających na celu sprecyzowanie kryteriów jego orzekania. W odniesieniu do kwestii walki z nietrzeźwymi kierowcami należy zrównoważyć działania prawne, prowadzące do ukrócenia tego procederu. Ekspertki wskazują, iż z jednej strony łatwo o zatracenie umiaru w swoistej krucjacie zwalczania zjawiska nietrzeźwości, z drugiej jednak strony zbyt pochopnie neguje się zasadność stosowania podawania wyroku do publicznej wiadomości podnosząc, że jest to nadmiernie represyjny środek, uprzedmiotowiający skazanego.

Redakcja podstaw normatywnych podania wyroku do publicznej wiadomości, zawartych w art. 50, wskazuje na związek tego środka karnego z celem prewencji ogólnej, który polega na oddziaływaniu na społeczeństwo dla propagowania postaw zgodnych z prawem. „Orzekanie o podaniu wyroku do publicznej wiadomości musi mieć również oparcie w art. 53 § 1 k.k. określającym dyrektywy wymiaru kary, w tym prewencję ogólną w postaci normatywnego „kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa”. Stosowanie przedmiotowego środka karnego powinno zatem harmonizować z art. 53 § 1 k.k., w którym zawarte są cele kary” [12]. Stąd też istota społecznego oddziaływania kary powinna polegać na kształtowaniu świadomości prawnej społeczeństwa. Nie występuje w tym przypadku zjawisko sprzeczności między celami. Wydaje się też, że to ostatnie stwierdzenie w sposób najbardziej przejrzysty odzwierciedla powody decydowania o podaniu wyroku do publicznej wiadomości. Z drugiej strony można rozważać, czy wobec tego upublicznienie wyroku spełnia w rzeczywistości charakter środka karnego, gdyż albo zakłada się, że należy dążyć do kształtowania świadomości prawnej — edukować społeczeństwo, a nie karać — albo też świadomość ta jest już na tyle ukształtowana, że upublicznienie wyroku przyczyni się do napiętnowania sprawcy (nałożenie na niego dodatkowej dolegliwości), co stanowi warunek *sina qua non* kary. W doktrynie przyznaje się słuszność pogładowi traktującemu o przeważającym w tym względzie dążeniu do zmiany postaw społecznych.

W przypadku przestępczości nietrzeźwych kierowców znamienne jest, że tego typu przestępstwa są popełniane m.in. przez osoby o ustabilizowanej sytuacji życiowej, w tym także wykonujące zawody o wysokim prestiżu społecznym, nienagannej przeszłości, dla których skazanie stanowi życiowy dramat. „Różni to ten rodzaj przestępczości od szeregu przestępstw pospolitych, takich jak kradzież czy pobicie, często wiążących się z pewnymi predyspozycjami osobowościowymi do popadania w kolizję z prawem — przestępstw, których społeczna szkodliwość jest o wiele wyższa i bezpośrednia w porównaniu do zagrożenia wypadkiem” [13]. Znamienne jest również skala tej

przestępczości. Jak pokazuje (względnie: pokazywało) funkcjonowanie tzw. sądów 24-godzinnych, zdecydowanie najczęściej na wokandę trafiają sprawy o czyny z art. 178a § 1 i 2 K.K.

W przedstawionych powyżej przypadkach najczęściej stosowany jest analizowany w tej pracy środek karny.

Procedura podawania wyroku do publicznej wiadomości

Podanie wyroku do publicznej wiadomości na podstawie przywołanego artykułu 50 k.k. ma charakter fakultatywny. W tym przypadku ustawodawca pozostawił decyzję w tym aspekcie sądowi — po materializacji ustawowych przesłanek. W sposób odmienny sytuacja kształtuje się w przypadku orzekania tego środka na podstawie art. 215 k.k., gdzie podanie wyroku do publicznej wiadomości jest orzekane w sposób obligatoryjny na wniosek pokrzywdzonego przy przestępstwach zniesławienia. W tym przypadku jednak sąd nie jest związany wnioskiem co do sposobu podania wyroku do wiadomości publicznej. Decyduje według własnego uznania.

W artykule 50 kodeksu karnego nie uregulowano sposobu podania do publicznej wiadomości. Uznaje się, że powinien być on adekwatny do wagi sprawy oraz względów celowościowych, jakimi motywowane było zastosowanie tego środka karnego. Orzecznictwo SN wskazuje, iż sąd w przypadku każdej sprawy, w której występuje podstawa do zastosowania tego środka karnego powinien szczegółowo rozważyć formę publikacji. „Środki masowego przekazu, a w szczególności czasopismo, a natury rzeczy zajmują się problematyką ogólną z zakresu zagadnień społecznych, gospodarczych i politycznych. Stąd też, nie pomniejszając znaczenia podania wyników do publicznej wiadomości w czasopismach, należy uznać, że z reguły będzie chodzić o skazania za przestępstwa większej wagi poważnie zagrażające interesom ogólnym, a ewentualnie nawet indywidualnym. W innych przypadkach lepiej rozważyć upublicznienie wyroku w lokalny sposób” [14].

Sąd decydując się zastosować ten środek karny powinien w wyroku w sposób dokładny określić, w jaki sposób należy ogłosić wyrok - motywuje się to tym, że sposób podania wyroku do publicznej wiadomości wpływa na dolegliwość tego środka karnego. Za zasadne uznaje się aby w każdym przypadku wynikało to z sentencji wyroku np. opublikowania w prasie, radio, telewizji albo podania do publicznej wiadomości w zakładzie pracy, instytucji, stowarzyszeniu lub organizacji, do której sprawca należy albo na szkodę, której popełnił przestępstwo.

Należy dodać, iż w świetle obowiązującego stanu prawnego, zarówno na podstawie przepisów art. 50 k.k., jak również art. 413 k.p.k. oraz art. 197 — 199 k.k.w. nie jest możliwe orzeczenie podania wyroku do publicznej wiadomości wraz z publikacją wizerunku oskarżonego. W literaturze za trafne uznaje się stanowisko SN, które wyklucza możliwość takiego orzecznictwa, a w sytuacji gdyby nastąpiło przekroczenie przez sąd upoważnienia wynikającego z obowiązującego prawa to powinno ono skutkować uznaniem że doszło do orzeczenia kary nieznannej ustawie (art.439 pkt. 5 k.p.k.) będącej bezwzględną podstawą uchylenia orzeczenia. Takie stanowisko nie zostało jednak przyjęte w orzecznictwie. W literaturze przedmiotu uznaje się, że podanie wyroku do publicznej wiadomości wraz z wizerunkiem oskarżonego stanowi dodatkowy i pozaustawowy przykład napiętnowania oskarżonego, który narusza funkcje gwarancyjne prawa karnego. W wyroku SN z dnia 1 sierpnia 2007 roku podkreślono, iż stosowne artykuły k.p.k. nie przewidują, by publikacja zawierała wizerunek oskarżonego, z tego też względu orzeczenie przez sąd o publikacji wyroku wraz z tym wizerunkiem, uznawane jest za przekroczenie upoważnienia wynikającego z art. 50 k.k. Tym samym należy traktować takie działanie jako przykład rażącego naruszenia prawa. W przywołanym orzeczeniu SN rozstrzygał sprawę oskarżonego, który został uznany winnym kierowania samochodem osobowym w stanie nietrzeźwości. Na mocy decyzji sądu winny popełnienia przestępstwa otrzymał karę 2 lat pozbawienia wolności (wpływ na tak surowy wyrok miał fakt, iż winny naruszył zakaz prowadzenia pojazdów, wydany wskutek popełnienia tego samego typu przestępstwa). Oprócz wymienionej kary sąd zdecydował o zastosowaniu dwóch środków karnych — zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 10 lat oraz podanie niniejszego wyroku do publicznej wiadomości poprzez trzykrotne ogłoszenie go w Gazecie K. wraz z publikacją wizerunku oskarżonego.

„Apelację od tego orzeczenia wniósł obrońca skazanego i zarzucając wymierzanie oskarżonemu rażąco niewspółmiernie surowej kary oraz niesłuszne zastosowanie środka karnego w postaci publikacji wizerunku oskarżonego, co jest sprzeczne z art. 50 k.k. w zw. z art. 197 — 199 k.k.w., postulował warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności i uchylenie wyroku w części nakazującej publikację wizerunku oskarżonego. Sąd Okręgowy wyrokiem z 29 listopada 2006 zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, uznając apelację za bezzasadną” [15]. Odnosząc się do

zaskarżonego wyroku wskazywano, iż publikacja wizerunku traktowana jest jako szczególny sposób podania wyroku do publicznej wiadomości.

Obrońca, reprezentujący interesy oskarżonego, wskazywał w treści złożonej kasacji, iż wizerunek oskarżonego nie jest elementem wyroku, a opublikowanie go stanowiło narażenie go na dodatkową dolegliwość. SN analizując argumentację obrony nie przychylił się do jej racji, jednakże wskazywał, że doszło do naruszenia art. 50 k.k. — wiązało się to z faktem przekroczenia upoważnienia, które zawarto w tym przepisie. Zdaniem sędziów SN naruszenie prawa miało rażący charakter. Wynikało ono z błędnej interpretacji art. 50 dokonanej przez sędziów sądu rejonowego, argumentacja SR nie została potwierdzona przez SN. Wchodzący w skład orzekający SN sędziowie przekonywali, że rażące naruszenie prawa w sposób istotny wpływało na treść orzeczenia z tego względu, że doszło do pozaustawowego napiętnowania oskarżonego, a przez to naruszono funkcje gwarancyjne prawa karnego [16].

Na podstawie analizy art. 50 k.k. można stwierdzić, iż do publicznej wiadomości podawany jest wyrok, choć nie jest to stanowisko dominujące w doktrynie. „W celu prawidłowego odkodowania treści tej tezy konieczne jest sięgnięcie do przepisów kodeksu karnego wykonawczego oraz kodeksu postępowania karnego. Warto zauważyć, że zgodnie z art. 198 § 1 k.k.w. w razie orzeczenia podania wyroku do publicznej wiadomości przez ogłoszenie w czasopiśmie, sąd przesyła odpis wyroku lub wyciąg z wyroku, ze wzmianką dotyczącą prawomocności, redakcji określonego w wyroku czasopisma” [17] z poleceniem wydrukowania w jednym z najbliższych jego numerów. Z kolei zgodnie z art. 199 § 1 k.k.w. w przypadku orzeczenia tego środka karnego w inny sposób, aniżeli wskazany powyżej, sąd wydaje komu należy odpowiednie polecenie, przesyłając jednocześnie odpis wyroku bądź wyciąg z wyroku ze wzmianką o prawomocności. Na podstawie obu tych regulacji można stwierdzić, iż publikacji podlega jedynie odpis bądź wyciąg, nie zaś odpis z uzasadnienia czy jego wyciąg. Polskie prawodawstwo nie ustaliło jednak do tej pory żadnej definicji terminu „odpis” lub „wyciąg”. Z tego też względu odwołać należy się do zapisów stosowanych w języku polskim oraz w języku prawniczym. Zasadniczo uznaje się, że termin „odpis” oznacza kopię odzwierciedlającą w sposób wierny treść wyroku, a „wyciąg” to skrótowy wypis obszernej treści, urywek, fragment wypisu z większej całości, skrót.

Regulamin sądów powszechnych precyzuje fragmenty z wyroku, które podlegają publikacji tj. imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców skazanego, czas, miejsce oraz rodzaj popełnionego przestępstwa oraz podstawę prawną skazania wraz z wymiarem kary, zaś przy kwalifikacji kumulatywnej oraz karze łącznej w ogłoszeniu należy podać najsurowszy przepis, na którego podstawie kara została wymierzona. Zgodnie z tym regulaminem za niedopuszczalne uznaje się publikowanie danych dotyczących pokrzywdzonego, chyba że jest to uzasadnione jego interesem i wyraził na to zgodę, składając stosowne oświadczenie.

W tym przypadku nie można zgodzić się ze stanowiskiem SN, który twierdził, iż słowo „wyrok” użyte zostało w sensie szerokim i nie może dotyczyć uzasadnienia wyroku lub jego części. O celowości szerszego lub węższego podania wyroku do publicznej wiadomości decyduje sąd orzekający, mając na uwadze przede wszystkim, czemu powinna służyć kara dodatkowa. Także przepisy odnoszące się do procedury karnej dokonują istotnego rozróżnienia pomiędzy pojęciami „wyrok”, a „uzasadnienie”. „Po pierwsze przepis art. 413 § 1i 2 k.p.k. wyraźnie wskazuje elementy wyroku, wśród których brak jest jakiegokolwiek wzmianki jakoby jednym z tych elementów było uzasadnienie wyroku. Po drugie, zasadniczo uzasadnienie wyroku jest sporządzane na wniosek, o czym stanowi art. 422 § 1 k.p.k. Nie jest więc możliwe do przyjęcia, że na podstawie obowiązujących przepisów procedury karnej następowałoby sporządzenie wyroku z urzędu tylko dlatego, że został orzeczony środek karny podania wyroku do publicznej wiadomości” [18]

Zarówno normy prawne zawarte w kodeksach karnym jak i postępowania karnego wskazują, iż nie jest możliwe podanie wyroku do publicznej wiadomości na dwa lub więcej sposobów ani też wielokrotne podawanie wyroku do publicznej wiadomości w określony sposób. Zastosowanie przez ustawodawcę sformułowania „w określony sposób”, sugeruje, iż ten środek karny stosuje się tylko raz i tylko w określony sposób.

Przypisy:

[1] Art. 50 Ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 - Kodeks karny, Dz. U. z 1969 r. Nr 13, poz. 94.

[2] A. Marek, *Kodeks karny - komentarz*, Warszawa 2010, s. 171.

[3] W. Zalewski, *Podanie wyroku do publicznej wiadomości*, w: *Kodeks karny -*

część ogólna - komentarz, M. Królikowski, R. Zawłocki, red., Warszawa 2010, s. 253.

[4] Ibidem, s. 253.

[5] A. Sakowicz, *Komentarz do art. 50*, w: *Kodeks karny. Część ogólna*, Warszawa 2011, s. 852.

[6] Ibidem, s. 854.

[7] Ibidem, s. 857.

[8] Ibidem, s. 860.

[9] Ibidem, s.860.

[10] J. Wójtowicz, *Przestępstwa i wykroczenia podatkowe*, w: *Monitor Podatkowy* 1/1995, s. 23.

[11] Ibidem, s.27.

[12] R. Kaczor, *Podanie wyroku do publicznej wiadomości w sprawach o czyny z art. 178a § 1 i 2 KK*, w: *Edukacja prawnicza*, 10(100)/2008, s. 32.

[13] Ibidem, s. 33.

[14] Wyrok SN z dnia 15 lutego 1972 r., V KRN 589/71, OSNKW 1972, nr 5, poz. 84.

[15] M. Królikowski, *Art. 50*, w: *Prawo karne - część ogólna - orzecznictwo*, M. Królikowski, K. Szczucki red., Warszawa 2011, s. 366.

[16] Ibidem, s 367.

[17] A. Sakowicz, *Podanie wyroku do publicznej wiadomości*, w: *Kary i środki karne. Poddanie....op. cit.*, s. 862.

[18] Ibidem, s.862.

Mirosław Woroniecki

Adwokat, specjalista prawa gospodarczego, cywilnego i prawa karnego gospodarczego, historyk doktryn politycznych i prawnych, doradca organizacji pozarządowych.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 14-12-2013)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9498) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9498>)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programing Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego

powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racionalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racionalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl